

Przemysław Ziółkowski

Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy

SEJM DZIECI I MŁODZIEŻY JAKO PRZYKŁAD EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

SEJM (LOWER HOUSE OF THE POLISH PARLIAMENT) OF CHILDREN AND YOUTH AS AN EXAMPLE OF CIVIC EDUCATION

Streszczenie: Przemiany ustrojowe w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych zapoczątkowały także zmiany w szkolnictwie, a co się z tym wiąże – także z kształtowaniem i wychowywaniem młodego pokolenia dzieci i młodzieży. Powstawało wiele inicjatyw i przedsięwzięć zarówno państwowych, jak i lokalnych mających na celu rozwijanie postaw obywatelskich i prospołecznych u młodego pokolenia. Obok umocowanego w ustawie o systemie oświaty z 1991 roku samorządu uczniowskiego pojawił się trzy lata później Sejm Dzieci i Młodzieży. Inicjatywa popularyzująca wiedzę o parlamentarystyce, ale także przełamująca panującą wówczas zasadę „dzieci i ryby głosu nie mają”. Niniejszy artykuł opisuje historię Sejmu Dzieci i Młodzieży oraz wskazuje, jakimi istotnymi tematami dla młodego pokolenia zajmował się SDiM i jaką rolę w edukacji odegrał.

Abstract: Political changes in Poland in the early nineties, also initiated changes in education and what is connected with this: changes of formation and upbringing of the young generation of children and youth. There were many initiatives and ventures, both state and local, aimed at developing civic and pro-social attitudes in the young generation. In addition to the student council which was established in the Statute of Education System in 1991, the Sejm of Children and Youth appeared three years later. Initiative popularizing knowledge about parliamentarism, but also overcoming the prevailing rule of Polish proverb „children and fish have no voice”. This article describes the history of the Sejm of Children and Youth and shows what role in education it has played.

Słowa kluczowe: Sejm Dzieci i Młodzieży, wychowanie patriotyczne, edukacja obywatelska

Key words: Sejm (lower house of the Polish parliament) of Children and Youth, patriotic education, civic education

Czym jest Sejm Dzieci i Młodzieży?

Inicjatywa Sejmu Dzieci i Młodzieży (SDiM) pojawiła się w 1994 roku. Była uwarunkowana fundamentalnymi przemianami ustrojowymi i politycznymi w Polsce zapoczątkowanymi po 1989 r. W latach 90. XX w. posiedzenie Sejmu Dzieci i Młodzieży zyskało rangę inicjatywy poselskiej, co objawiło się powoła-

niem Zespołu Organizacyjnego (ZO) SDiM. Od samego początku do 2004 roku ZO kierowała posłanka Parlamentarnej Grupy Kobiet Irena Nowacka. W 2005 r. zastąpiła ją w tych funkcjach Mirosława Kątna. Od 2006 r., pieczę nad organizacją młodzieżowego parlamentu przejęła Wszechnica Sejmowa¹. Obecnie współorganizatorami tego przedsięwzięcia są: Kancelaria Sejmu, w porozumieniu z Fundacją Centrum Edukacji Obywatelskiej, resortem edukacji narodowej oraz Ośrodkiem Rozwoju i Nauki. Ważną rolę w przygotowaniach do kolejnych sesji odgrywiają pracownicy Sekretariatu Posiedzeń Sejmu Kancelarii Sejmu. Dziś Sejm Dzieci i Młodzieży tworzy, tak jak Sejm RP, 460 delegatów. Kadencja młodych parlamentarzystów trwa 365 dni. Posiedzenie młodzieżowego parlamentu odbywa się niezmiennie raz do roku, w Dniu Dziecka². SDiM od kilkunastu lat skutecznie promuje parlamentaryzm w Polsce. Inicjatywa ta wyzwala emocjonalny związek młodych ludzi z krajem ojczystym.

Młodzieżowy parlament jako laboratorium wychowania i umiejętności na miarę XXI wieku

Przedstawienie SDiM jako laboratorium wychowania i umiejętności na skalę XXI w. wymaga sprecyzowania celów tej inicjatywy. Zasadniczym celem Sejmu Dzieci i Młodzieży jest:

- zwiększenie aktywności obywatelskiej młodych Polaków;
- zilustrowanie w praktyce młodzieży fundamentalnych zasad funkcjonowania Sejmu RP oraz procesu tworzenia prawa w Polsce.

Cele szczegółowe akcji edukacyjno-obywatelskiej to z kolei:

- zainicjowanie w placówkach oświatowych przestrzeni dla społecznej aktywności uczniów poprzez pogłębienie roli i znaczenia samorządu uczniowskiego;
- rozwinięcie wiedzy o idei samorządności oraz jej aspektach prawnych wśród uczniów i kadry pedagogicznej;
- wyposażenie młodych ludzi i ich opiekunów w kompetencje niezbędne do prężnego korzystania ze swych praw oraz trzymania się obowiązków przez samorząd uczniowski³;

¹ Informacje o SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/informacje-o-sdm/> [dostęp: 03.04.2017 r.].

² Art. 1–2 Uchwały SDiM z dnia 9 maja 1996 o ordynacji wyborczej, kopia dokumentu pochodzi z archiwum pracownika Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Pani Bogny Łoś.

³ Art. 2 ust. 1 zdanie 3 Regulaminu wyłaniania uczestników XVI sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży w 2010 r., http://www.ko-gorzow.edu.pl/images/stories/dokumenty/rodzice_i_ucznio-wie/20100312/Regulamin_XVI_Sesja_SDiM.pdf [dostęp: 06.03.2017 r.].

- krzewienie wśród młodych Polaków wiedzy o możliwościach podejmowania działań społecznych, w tym wolontariackich zarówno na poziomie szkolnym, jak i ogólnokrajowym;
- zidentyfikowanie młodzieżowych liderów społecznych⁴;
- zmotywowanie młodych Polaków do tworzenia kreatywnych programów społecznych na poziomie lokalnym;
- umożliwienie młodemu pokoleniu podjęcia debaty publicznej o alternatywach oraz ograniczeniach dla podejmowania aktywności społecznej na poziomie lokalnym i ogólnokrajowym;
- wypracowanie przez uczestników dyrektyw w kwestii rozpowszechniania udziału uczniów w życiu szkoły⁵.

Ogólnopolska akcja edukacyjno-obywatelska SDiM pełni trzy fundamentalne funkcje:

- funkcję poznawczą – prowadzi do zdobycia odpowiedniej wiedzy przez uczniów biorących udział w przedsięwzięciu;
- funkcję kształcącą – prowadzi do pozyskania przez uczestników praktycznych kompetencji istotnych dla ich efektywnego funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie;
- funkcję wychowawczą – rozpowszechnia zalecane postawy obywatelskie; krzewi wartości uniwersalne niezbędne dla prawidłowego rozwoju młodych Polaków, takie jak: godność osoby ludzkiej, altruizm, wolność, równość, sprawiedliwość, solidarność, tolerancja, odpowiedzialność, prawda, patriotyzm i pokój;

W ramach akcji SDiM uczestnicy rozwijają kluczowe kompetencje ma miarę XXI wieku, uczą się m.in. sprawnego komunikowania się, myślenia krytycznego oraz rozwiązywania problemów, współpracy w grupie, tj. kolaboracji, innowacyjności i kreatywności, wyszukiwania i zarządzania informacją, używania technologii informacyjno-komunikacyjnej, alfabetyzmu medialnego, adaptacyjności, elastyczności do całkiem nowych ról i obowiązków, przywództwa, szeroko pojętej odpowiedzialności i skuteczności czy pracy w wielokulturowym otoczeniu⁶. Inicjatywa SDiM wyposaża uczniów w kardynalne umiejętności istotne dla prawidłowego funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie. Mieczysław Łobocki pisze: *bezsprzecznie jedną z ważnych przyczyn istniejącego w świecie zła*

⁴ Art. 1 ust. 2 pkt b Regulaminu wyłaniania uczestników XVII Sejmu Dzieci i Młodzieży w 2011 r., http://www.men.gov.pl/images/stories/pdf/Regulamin_Sejm.pdf [dostęp: 06.03.2017 r.].

⁵ Art. 1 ust. 2 pkt e Regulaminu wyłaniania uczestników XVIII Sejmu Dzieci i Młodzieży w 2012 r., <http://www.ceo.org.pl/pl/sejmmłodziezy/news/regulamin-rekrutacji-0> [dostęp: 02.03.2017 r.].

⁶ M. Polak, *Mapa społecznych umiejętności XXI wieku*, <http://www.edunews.pl/system-edukacji/52-2-mapa-spoecznych-umiejtnosci-xxi-wieku> [dostęp: 03.05.2017 r.].

jest brak wrażliwości wielu ludzi na wartości wyższe, czyli uniwersalne (...) wartości, te, łącznie z wszystkimi innymi wartościami wyznaczają pożądane społecznie i moralnie zachowania i postawy (...) ⁷. Młodzieżowy parlament od lat skutecznie krzewi wartości prometejskie, apolińskie oraz sokratyczne. SDiM tworzy tym samym wzorcowy etos jednoczący wszystkie siły społeczeństwa do realizacji wspólnego dobra.

Regulamin SDiM

Regulamin młodzieżowego parlamentu jest uchwalany przez Prezydium SDiM. Marszałkowie Sejmu co roku dokonują w nim zmian. Tym samym na przestrzeni 23 lat ulegał on – podobnie jak Regulamin Sejmu RP – wielokrotnym modyfikacjom. Dokument ten zmieniał wielokrotnie swą treść i objętość. Na przykład w latach 2005–2006 był zbudowany z 4 rozdz., w tym 13 art.; w 2007 r. składał się z 4 rozdz., w tym 14 art.; z kolei w ostatnich dwóch latach obejmował 10 art., podzielonych w 5 rozdziałów.

Zgodnie z procedurą organami SDiM są Marszałkowie Sejmu oraz komisje problemowe. Naczelny organ kierowniczy Sejmu składa się zazwyczaj z trzech równorzędnych marszałków, wyjątek stanowił rok 2010, w którym to dokonano wyboru dwóch członków Prezydium Sejmu. Od 2010 roku powoływana jest tylko jedna komisja sejmowa, w składzie nie większym niż 80 posłów, tj. autorów najlepszych prac konkursowych ⁸. Z kolei w 2011 r. ustanowiono nowy proceder, od tego czasu o mandat posła nie mogą się starać uczniowie, którzy wcześniej zasiadali w młodzieżowym parlamencie.

W zakres kompetencji członków Prezydium Sejmu wchodzi ⁹:

- funkcja prawodawcza – uchwalanie i modyfikowanie Regulaminu Sejmu, przedkładanie Sejmowi projektów dokumentów w sprawach szczególnej wagi;
- udzielanie wykładni Regulaminu Sejmu na posiedzeniu Sejmu;
- określenie kolejności rozpatrywania pytań poselskich;
- kierowanie obradami Sejmu;
- utrzymanie dyscypliny na posiedzeniu Sejmu.

⁷ M. Łobocki, *W trosce o wychowanie w szkole*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2007, s. 55.

⁸ Art. 4 ust. 1 Regulaminu XVI sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2010 r., <http://edukacja.sejm.gov.pl/zalaczniki/264> [dostęp: 06.03.2017 r.].

⁹ Art. 4 i art. 5 Regulaminu XII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2006 r., archiwum własne z obrad XII Sesji SDiM.

Podstawowe funkcje komisji sejmowej to:

- wybór przewodniczącego oraz Prezydium Sejmu;
- przygotowanie materiałów na sesje, tj. projektu uchwały, apelu, rezolucji powiązanego z tematem prac wiodącej sesji;
- wybór posła sprawozdawcy oraz posła zadającego pytanie w imieniu komisji;
- przygotowanie pytań poselskich do Rady Ministrów¹⁰. Od 2011 r. przygotowanie maksymalnie 3 pytań do Ministra Edukacji Narodowej.

W 2010 r. członkowie komisji mieli w zakresie kompetencji przygotowanie wniosku o przedstawienie na posiedzeniu Sejmu informacji bieżącej przez Ministra Edukacji Narodowej. Od trzech lat członkowie komisji mają również możliwość przedłożenia projektu dokumentu okolicznościowego. Należy tutaj wspomnieć, iż w ramach komisji mogą być powoływane podkomisje (maksymalnie 6), a nad ich pracą czuwają legislatorzy Sejmu RP¹¹.

Porządek obrad SDiM

Zgodnie z art. 8 ust. 2 regulaminu SDiM z 2007 r. porządek obrad mógł również obejmować przedłożony przez Prezydium Sejmu projekt dokumentu w sprawie szczególnej wagi¹². Po rozpatrzeniu punktów porządku dziennego członek naczelnego organu kierowniczego może udzielić głosu posłom w celu wygłoszenia oświadczeń poselskich. Przykładowo w 2007 r. z tego przywileju skorzystało 9 młodych parlamentarzystów¹³.

Od trzech lat zgodnie z procedurą porządek posiedzenia może także objąć rozpatrzenie projektu dokumentu okolicznościowego. Tryb przedłożenia projektu dokumentu okolicznościowego jest taki sam jak dokumentu przedłożonego przez Prezydium Sejmu. Materiał jest odczytywany przez Marszałka Sejmu. Członek naczelnego organu kierowniczego daje możliwość przyjęcia projektu przez akklamację lub głosowanie. Treść dokumentu nie podlega dyskusji, ponadto młodym parlamentarzystom nie przysługuje prawo do zgłaszania poprawek¹⁴.

¹⁰ Art. 6 ust. 3 Regulaminu XIII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2007 r., archiwum własne z obrad XIII Sesji SDiM.

¹¹ Art. 9 ust. 2 Regulaminu XVIII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2012 r., <http://beta.serwisceo.nq.pl/pl/sejmmłodziezy/news/regulamin-posiedzenia-sejmu-dzieci-i-młodziezy> [dostęp: 01.06.2012 r.].

¹² Zob. szerzej: Tryb przedłożenia projektu dokumentu, art. 10 Regulaminu XIII sesji SDiM.

¹³ Sprawozdanie Stenograficzne z XIII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2007 r., <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-młodziezy/archiwum/xiii-sesja/stenogram-z-xiii-sesji.html> [dostęp: 06.03.2017 r.].

¹⁴ Art. 8 ust. 1–4 Regulaminu XVIII sesji SDiM.

Do 2009 r. wystąpienie posła sprawozdawcy mogło trwać nie więcej jak 10 minut, od 2010 r. czas ten skrócono zaledwie do 5 minut. Zgodnie procedurą w debacie biorą udział młodzi parlamentarzyści, którzy uprzednio zapisali się na tzw. listę mówców prowadzoną przez organ kierowniczy SDiM. Niemniej istnieje tutaj pewne zastrzeżenie, prawo zgłaszania poprawek do projektu dokumentów przysługuje ograniczonej grupie osób. Ponadto przemówienie ma wyznaczone ramy czasowe. Klimat zgłaszania poprawek oddaje złota myśl Terencjusza: *kto pierwszy, ten lepszy...*¹⁵ Zalecany czas wystąpienia poselskiego mieści się w 2 minutach. Z kolei łączny czas wystąpień poselskich na przestrzeni kilku lat wzrósł z 20 do 60 minut. Osiem lat temu prawo zgłaszania poprawek do projektu dokumentu przysługiwało minimum 15 posłom, w kolejnych latach wzrosło o kolejne 15 osób. W ostatnich trzech latach liczba ta spadła do co najmniej 20 posłów.

Po zakończeniu dyskusji posłowie głosują nad zgłoszonymi poprawkami, a w dalszej kolejności nad całością wypracowanego dokumentu¹⁶. Warto wspomnieć, iż głosowanie na posiedzeniach zarówno komisji, jak i Sejmu są jawne. Prezydium SDiM przeprowadza głosowanie na posiedzeniu z wykorzystaniem elektronicznych urządzeń do liczenia głosów. Z kolei decyzje podejmowane są większością głosów¹⁷.

Regulamin wyłaniania uczestników SDiM

Do 2009 r. podstawą wyboru posłów były prace pisemne dotyczące wiodącej tematyki danego posiedzenia Sejmu¹⁸. Uczestnicy zdobywali wówczas mandaty poselskie drogą konkursu literackiego ogłoszonego przez Zespół Organizacyjny SDiM. W każdym województwie prace pisemne sływały wówczas do Kuratorium Oświaty.

Do ogólnych kryteriów oceniania prac przez Wojewódzką Komisję Organizacyjną w latach 2005–2008 należały: oryginalność, indywidualność, atrakcyjność prezentacji, twórcze potraktowanie tematu, osobiste zaangażowanie, poprawność językowa. Zgodnie z założeniem prace konkursowe mieściły się w przedziale 4–15 ponumerowanych stron formatu A4. Konkurs był rozstrzygany na zasadzie anonimowości. Członkom Komisji Konkursowej prezentowano zakodowane prace. Po zakończeniu konkursu Komisja Wyborcza mogła rozkodować koperty i poznawała nazwiska autorów zwycięskich prac.

¹⁵ Terencjusz, <http://www.cytaty24.eu/terencjusz,szukane.html> [dostęp: 02.04.2017 r.].

¹⁶ Zob. szerzej: Porządek głosowania, op. cit., art. 7 ust. 5 pkt 1–3.

¹⁷ Ibidem, art. 10 ust. 1–3.

¹⁸ Archiwum sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/> [dostęp: 04.04.2017 r.].

Od 2010 roku lat skutecznie realizowane są projekty edukacyjno-obywatelskie służące wyłonieniu młodych posłów na kolejną kadencję. Uczestnicy tych akcji walczą metodą projektową o mandaty, inicjując związane z tematyką sesji działania społeczne. Projekt realizowany przez CEO wspierany jest finansowo przez kancelarię Sejmu oraz Komisję Europejską w ramach programu „Młodzież w działaniu”¹⁹.

W 2010 r. do udziału w projekcie zaproszono 2–3-osobowe zespoły uczniowskie reprezentujące jedną szkołę lub zespół szkół. Od roku 2011 do akcji edukacyjno-obywatelskiej mogą zgłaszać się 2-osobowe zespoły uczniowskie.

Ogólne kryteria oceniania prac przez Komisję Konkursową obowiązujące od 2010 r. są następujące: konkretne wnioski z debat oraz użyteczność pomysłów dla środowiska lokalnego, oryginalność i twórczość pomysłów, aktywny udział w dyskusji osób spoza szkoły, tj. zasięg i jakość publicznej debaty, dokumentacja fotograficzna projektu²⁰.

Na przestrzeni kilkunastu lat niezmienna pozostała formuła przyznawania mandatów poselskich. Liczba laureatów z każdego województwa jest proporcjonalna do liczby uczniów w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. W rozdziale drugim przybliżę rys historyczny oraz istotę akcji edukacyjno-obywatelskiej podsumowującej działania projektowe. Dane liczby przyznawanych mandatów o ostatnich trzech latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba przyznawanych mandatów w latach 2014–2016

Lp.	Województwo	Liczba mandatów w 2014 r.	Liczba mandatów w 2015 r.	Liczba mandatów w 2016 r.
1.	DOLNOŚLĄSKIE	32	32	32
2.	KUJAWSKO-POMORSKIE	26	26	26
3.	LUBELSKIE	29	30	30
4.	ŁÓDZKIE	29	28	28
5.	MAŁOPOLSKIE	42	42	42
6.	MAZOWIECKIE	57	56	56
7.	OPOLSKIE	12	12	12
8.	PODKARPACKIE	29	30	30
9.	PODLASKIE	16	16	16
10.	POMORSKIE	27	26	26

¹⁹ Sponsorzy, <http://sdim.ceo.nq.pl> [dostęp: 03.03.2017 r.].

²⁰ Zasady oceny zadania, Regulamin, op. cit., art. 5.

11.	ŚLĄSKIE	52	52	52
12.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	16	16	16
13.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	18	18	18
14.	WIELKOPOLSKIE	43	42	42
15.	ZACHODNIOPOMORSKIE	20	20	20
16.	LUBUSKIE	12	14	14

SUMA: 460

Źródło: opracowanie własne na podstawie archiwum sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/> [dostęp: 02.06.2017 r.].

Historia Sejmu Dzieci i Młodzieży

I sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Należy podkreślić, iż ponad dwadzieścia lat temu Polska była pionierem młodzieżowego parlamentaryzmu w Europie. Na chwile obecną młodzieżowe parlamenty działają również w innych krajach, m.in. we Francji, Portugalii, Finlandii, Czechach czy Wielkiej Brytanii²¹. W Polsce tego typu przedsięwzięcie po raz pierwszy zostało zainicjowane przez dwie znane osobistości, tj. ówczesnego wicedyrektora Biura Informacyjnego Kancelarii Sejmu – Urszulę Pańko oraz prezesa Polskiej Akcji Humanitarnej – Janinę Ochojską. Pierwsza sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży została zorganizowana przy dużej pomocy Tomasza Polkowskiego, prezesa Towarzystwa „Nasz Dom” oraz Władysława Sierotnika, prezesa Towarzystwa Ochrony Praw i Godności Dziecka „Wyspa”²². 1 czerwca 1994 r. po raz pierwszy w sali plenarnej Sejmu RP zasiedli młodzi posłowie, którzy zdobyli mandat drogą konkursu literackiego. „Wojna – zagrożeniem szczęśliwego dzieciństwa” to główne zagadnienie I sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży, który po raz pierwszy zebrał się przy ul. Wiejskiej w Międzynarodowym Dniu Dziecka.

Porządek dzienny I sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży obejmował:

1. przedstawiony przez Komisję Pierwszą projekt „Apelu SDiM przeciwko wojnie w byłej Jugosławii”;
2. przedstawiony przez posła sprawozdawcę Komisji Drugiej projektu „Apelu SDiM w sprawie respektowania praw dziecka”;
3. pytania poselskie.

²¹ ID, Uczniowie Gimnazjum Nr 2 w Jasle w Sejmie Dzieci i Młodzieży, <http://www.jaslonet.pl/aktualności/uczniowie-gimnazjum-nr-2-w-jasle-w-sejmie-dzieci-i-mlodziezy,9305.html> [dostęp: 14.05.2017 r.].

²² Informacje o SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/informacje-o-sdm/> [dostęp: 14.05.2017 r.].

W sali plenarnej doszło do zorganizowanej wymiany myśli i poglądów młodych posłów na temat ówczesnych konfliktów w świecie oraz kwestii respektowania praw dziecka przez dorosłych. Młodzi parlamentarzyści chętnie odwoływali się do wiedzy teoretycznej i obserwacji, uczyli się w praktyce wyrażania swego zdania, merytorycznej argumentacji oraz szacunku do przekonań i odmiennych poglądów rówieśników. Podczas dyskusji młodzi ludzie ukazali człowieka jako ofiarę wojennej maszyny. Stwierdzili również, iż najbardziej poszkodowanymi ofiarami bestialskich wojen są dzieci.

Posłowie doszli do wniosku, iż kryzys moralny, który ogarnia świat jest m.in. rezultatem tolerancji wobec ludobójstwa i trwającego ciągle naruszania praw człowieka. Ta tolerancja osłabia autorytet władzy i świata ludzi dorosłych w oczach dzieci. Tym samym podczas dyskusji młodzi ludzie doszli do wniosku, iż władza ponosi konsekwencje swego grzechu bezczynności w stosunku do agresji militarnej. W swych rozważaniach młodzi parlamentarzyści uświadomili dorosłym, iż pragną być wychowywani w atmosferze pokoju, bezpieczeństwa, samodyscypliny oraz współodpowiedzialności za losy świata. Efektem kilkugodzinnej debaty i poprawek stał się ostateczny tekst „Apelu przeciwko wojnie w byłej Jugosławii”²³ oraz „Apelu w sprawie respektowania praw dziecka”²⁴.

II sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Dnia 1 czerwca 1995 r. w Międzynarodowym Dniu Dziecka tematem przewodnim obrad II sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży stały się „Prawa dziecka zawarte w ratyfikowanym przez Polskę Konwencji o Prawach Dziecka”. Młodzi posłowie, zabierając głos w sprawie, przypomnieli opinii publicznej, iż inicjatywa uchwalenia konwencji zrodziła się w głowach naszych rodaków w 1978 r. i jeszcze w tym samym roku Polska przedłożyła projekt dokumentu Komisji Praw Człowieka ONZ. 7 czerwca 1991 r. Polska ratyfikowała Konwencję z określonymi deklaracjami interpretacyjnymi oraz z zastrzeżeniami. Podpisy pod niniejszą konwencją złożyli ówczesny prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Wałęsa oraz ówczesny minister spraw zagranicznych Krzysztof Skubiszewski²⁵.

Młodzież podkreśliła, iż uchwalenie Konwencji o prawach dziecka jest jednym z ważniejszych osiągnięć państwa polskiego w dziedzinie krzewienia i ochrony praw dziecka.

²³ Zob. szerzej: Treść dokumentu., <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-młodziezy/archiwum/i-sesja/apel-przeciwko-wojnie-w-bylej-jugoslawii.html> [dostęp: 04.03.2017 r.].

²⁴ Zob. szerzej: Treść dokumentu, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-młodziezy/archiwum/i-sesja/apel-w-sprawie-respektowania-praw-dziecka.html> [dostęp: 04.03.2017 r.].

²⁵ Oświadczenie Rządowe z dnia 30 września 1991 r. w sprawie ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. 1991 Nr 120 poz. 526).

III sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

III sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży odbyła się również w Międzynarodowym Dniu Dziecka, 1 czerwca 1996 r. Wówczas to temat przewodni brzmiał: „Jaka powinna być moja szkoła?”

Uczniowie mieli do wyboru cztery tematy prac:

- „Czego się boję i co mnie cieszy?”
- „Jaka powinna być moja szkoła?”
- „Jakie zmiany należy wprowadzić w polskich szkołach?”
- „Co zagraża młodzieży i jak temu przeciwdziałać?”²⁶.

IV sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Temat wiodący IV sesji młodzieżowego parlamentu brzmiał „Samorządność dzieci i młodzieży w szkole i miejscu zamieszkania”. W 1997 r. młodzi parlamentarzyści mogli napisać kolejną pracę na jeden z dwóch wskazanych tematów:

- „Czy my, dzieci i młodzież, powinniśmy rządzić?”
- „Twój największy problem-jak go rozwiązać?”²⁷.

Podczas obrad młodzi parlamentarzyści podjęli dyskusję o możliwościach oraz barierach dla podejmowania aktywności społecznej na poziomie lokalnym, w tym szkolnym.

V sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Podczas V sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży uczniowie zajęli się zagadnieniami związanymi z ambitnymi planami zjednoczeniowymi Europy. Organizatorzy chcieli, aby temat przewodni – „Wspólna Europa i nasze Polskie, dążenie do członkostwa w niej” – stał się podstawą do dyskusji, jak najlepiej rozwijać integrację państw na poziomie lokalnym. Czternaście lat temu w sali plenarnej Sejmu RP zasiedli autorzy najlepszych prac jednego z trzech wskazanych tematów²⁸:

- „Polska – moją Ojczyzną, wspólnym domem –Europa”
- „Moje miejsce w zjednoczonej Europie”
- „Europa moich marzeń”

²⁶ Archiwum SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/iii-sesja/marszalkowie.html> [dostęp: 01.04.2017 r.].

²⁷ Ibidem.

²⁸ Tematyka V sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/v-sesja/tematyka.html> [dostęp: 02.04.2017 r.].

Porządek dzienny V sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży obejmował:

1. rozpatrzenie projektów dokumentów przygotowanych przez komisje problemowe, tj. Rezolucja I, Rezolucja II, Rezolucja III;
2. pytania poselskie.

Podczas obrad młodzi parlamentarzyści udowodnili, że potrafią ze sobą rozmawiać na argumenty w sposób kulturalny. Uczniowie szkół podstawowych i średnich podawali swoje postulaty, rozwiązania, propozycje co do jakości integracji Polski z Unią Europejską. Doszli do wniosku, iż procesowi integracji europejskiej towarzyszyć musi poszanowanie narodowej tożsamości, historii, tradycji oraz respektowanie niezbywalnych praw człowieka, w tym tolerancja dla odmienności religijnej, kulturowej, seksualnej²⁹. Młodzi parlamentarzyści opowiedzieli się również za reformą edukacji, która sprawi, iż oprócz wiedzy encyklopedycznej szkoła wykształci w uczniach takie cechy jak: kreatywność, umiejętność logicznego myślenia, komunikatywność, przedsiębiorczość³⁰. Ponadto uczniowie szkół podstawowych i średnich zadeklarowali chęć nauki języków obcych oraz udziału w międzynarodowych wymianach szkolnych³¹. Uczniowie drogą dyskusji uznali, iż dobra orientacja w sprawach europejskich, szeroka edukacja obywatelska połączona z wymianą kulturową opatrzoną jednolitym systemem bezpieczeństwa to podstawa pełnej integracji. Kilkogodzinna dyskusja w gmachu Sejmu zaowocowała uchwaleniem trzech dokumentów: Rezolucja I, Rezolucja II, Rezolucja III³².

VI sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

W 1999 r. podczas Międzynarodowego Dnia Dziecka Sejm Dzieci i Młodzieży nie odbył się. Rok później w Warszawie młodzi posłowie spotkali się po raz szósty. Spotkanie sejmowe mające rangę inicjatywy poselskiej odbyło się pod hasłem „Reforma edukacyjna”. Podstawę zdobycia mandatu poselskiego stanowiła praca pisemna na jeden z następujących tematów:

- „Zbliża się rok 2000. Jak wyobrażam sobie szkołę XXI w.?”
- „Wiedza, samodzielność, aktywność, odpowiedzialność – te cechy będą Tobie potrzebne w dorosłym życiu. Jak Twoja szkoła pomaga Ci w ich zdobywaniu?”

²⁹ Dokumentacja V sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/v-sesja/rezolucja-i.html> [dostęp: 02.04.2017 r.].

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

³² Archiwum V sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/v-sesja/> [dostęp: 02.04.2017 r.].

- „Twoje oczekiwania związane z wprowadzoną w Polsce reformą oświaty”,
- „Polskę obowiązuje uchwalona przed 10 laty Konwencja o Prawach Dziecka – czy Twoim zdaniem prawa w niej zawarte są w naszym kraju przestrzegane?”,
- „Jak Twoim zdaniem powinna w przyszłości wyglądać ordynacja wyborcza do Sejmu Dzieci i Młodzieży?”.

Organizatorzy chcieli, aby temat przewodni stał się postawą do przeprowadzenia dyskusji na temat słuszności wdrożenia reformy systemu oświaty, realizowanej w Polsce od 1999 r. Nieformalny parlament przypomniał władzom państwowym, iż prawo do nauki to jedno z podstawowych praw człowieka, które należy respektować. Jego istnienie jest uznane m.in. przez art. 28 Konwencji o prawach dziecka, art. 26 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz art. 70 Konstytucji RP, który stanowi³³:

- *Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.*
- *Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. Ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością.*
- *Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. Obywatele i instytucje mają prawo zakładania szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych oraz zakładów wychowawczych. Warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi, określa ustawa.*
- *Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.*

Podczas przeprowadzonej debaty zgodnie z art. 33, 34 i 35 Konwencji o prawach dziecka uczniowie postulowali m.in. o wprowadzenie bezpłatnych lokalnych linii telefonicznych służących pomocą dzieciom z rodzin zagrożonych patologiami społecznym, propagowanie kampanii antynarkotykowych w szkołach i w placówkach kulturalno-oświatowych, wspieranie rozwoju młodych talentów. Młodzi parlamentarzyści podkreślili, iż chcą być godnie traktowani zarówno w domu, jak i w szkole. Postulowali o przestrzeganie prawa dzieci niepełnosprawnych. Nieformalny parlament upomniał się również o rozszerzenie programów socjalnych, stypendialnych oraz naukowych dla młodzieży w celu wyrównania szans edukacyjnych. Efektem owocnych prac było podjęcie „Uchwały w sprawie szkoły

³³ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

XXI wieku”³⁴ oraz „Uchwały w sprawie przestrzegania w Polsce praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka z dn. 22 listopada 1989 r.”³⁵. Powyższe dokumenty miały na celu zwrócenie uwagi rządu RP, funkcjonariuszy publicznych, organizacji pozarządowych oraz rodziców na przestrzeganie w Polsce katalogu praw człowieka, w tym zapisów Konstytucji RP oraz Konwencji o prawach dziecka.

VII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

„Szkoła przyjaznym i bezpiecznym środowiskiem” – pod tym hasłem w 2001 r. zwołana została VII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży. Przedsięwzięcie adresowane do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych odbyło się w gmachu Sejmu RP, jak co roku w Międzynarodowym Dniu Dziecka. Tym razem uczniowie pisali pracę na jeden z trzech wskazanych tematów:

- „Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w szkolnym środowisku (przemoc, alkoholizm, narkomania),”
- „Sieć informatyczna zbliża ludzi czy niesie zagrożenia?”
- „Samorządność szkolna – założenia a rzeczywistość”³⁶.

Akcja edukacyjna prowadzona w 2001 r. zachęcała uczniów do podjęcia dyskusji na temat miejsca oraz roli samorządów uczniowskich w systemie demokratycznym. Młodzi parlamentarzyści dokonali próby oceny rzeczywistości zastanej w środowisku szkolnym. W sali plenarnej Sejmu RP pojawiły się głosy, iż prawidłowo funkcjonująca samorządność szkolna jest żywą formą demokracji. Pojawił się wniosek, że proces wdrażania uczniów do samorządności jest jednym z najistotniejszych rezerwuarów kreatywności społecznej oraz pozytywnej energii. Podczas debaty skutecznie uargumentowano tezę, iż prawidłowo funkcjonująca samorządność szkolna realizuje na poziomie lokalnym koncepcję społeczeństwa obywatelskiego. Podczas VII sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży pojawiły się głosy, iż samorządność szkolną dorośli powinni wspierać, nagradzać, motywować. Młodzi ludzie podkreślili, iż za kilkanaście lat chcą mieć znaczący wpływ na sprawy publiczne. Z niepokojem zwrócili uwagę na niską motywację swych rówieśników co do podejmowania aktywności, w tym aktywności na rzecz środowiska lokalnego. Podczas dyskusji młodzi ludzie podkreślili, iż przeżywają trudny, burzliwy czas dorastania, w którym często dochodzi do kryzysu tożsamości połączonego z chwilami zwątpienia i braku wiary w siebie.

³⁴ Dokumentacja VI sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/vi-sesja/uchwala-w-sprawie-szkoly-xxi-wieku.html> [dostęp: 04.05.2017 r.].

³⁵ Ibidem.

³⁶ Marszałkowie VII sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/vii-sesja/marszalkowie.html> [dostęp: 04.05.2017 r.].

Rodzice i nauczyciele powinni starać się być tolerancyjni – na tyle, na ile to możliwe – i dać dziecku tyle wolności, ile ono pragnie, oczywiście w granicach rozsądku. Podczas obrad wypracowano ostateczny tekst uchwały „Samorządność szkolna – założenia a rzeczywistość” oraz uchwały w sprawie zapobiegania negatywnym zjawiskom w środowisku szkolnym. Sejm Dzieci i Młodzieży uznał, iż zapobieganie wszelkim patologiom w środowisku szkolnym należy podjąć m.in. poprzez³⁷:

- *wprowadzenie dodatkowych lekcji wychowawczych prowadzonych przez psychologów szkolnych oraz zwiększenie ilości zajęć psychoedukacyjnych;*
- *zaprzestanie reklamy alkoholu i papierosów;*
- *organizowanie programów zachęcających młodych ludzi do wybierania stylu życia wolnego od alkoholu i innych środków odurzających;*
- *wprowadzenie zmian legislacyjnych, mających na celu spowodowanie konsekwencji prawnych wobec osób poniżej 15 roku życia, jeżeli weszły one w konflikt z prawem;*
- *organizowanie spotkań z lekarzami, policjantami, pracownikami poradni przeciwalkoholowych, byłymi alkoholikami i narkomanami;*
- *organizowanie alternatywnych, dostępnych dla wszystkich uczniów, sposobów spędzania wolnego czasu, w tym pozalekcyjnych kółek zainteresowań;*
- *przeznaczanie funduszy wykorzystywanych dotąd na przeciwdziałanie alkoholizmowi także na programy antynarkotykowe;*
- *organizowanie imprez integrujących środowisko szkolne oraz rodzinne, promujących zdrowy styl życia;*
- *podjęcie szerokiej współpracy ze służbą zdrowia, sądami i policjami w zakresie profilaktyki i leczenia młodzieży z grup największego ryzyka oraz już uzależnionych;*
- *stałą akcją informacyjną, dostosowaną do wieku odbiorców, o zgubnym wpływie alkoholu, nikotyny oraz narkotyków na organizm człowieka.*

Podczas VII sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży pojawiły się również głosy, iż żywa forma aktywności uczniów i nauczycieli realizująca idee społeczeństwa obywatelskiego wymaga wysiłku, dobrej woli, uczciwości, odwagi, ale również radości z uczestniczenia w czymś ważnym.

VIII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Uczestnicy ósmej edycji konkursu ogólnopolskiego musieli zmierzyć się z trudnym zagadnieniem: „Europa – dialog kultur”. W 2002 r. podstawę zdobycia

³⁷ Dokumentacja VII sesji SDiM, http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/vii-sesja/_uchwala-w-sprawie-zapobiegania-negatywnym-zjawiskom-w-srodowisku-szkolnym.html [dostęp: 04.05.2017 r.].

mandatu poselskiego Sejmu Dzieci i Młodzieży stanowiła praca pisemna na jeden z czterech tematów³⁸:

- „Polska w Europie – wspólne tradycje – różna tożsamość”,
- „Polska w Europie – różnić się pięknie we wspólnym domu”,
- „Moja droga do zjednoczonej Europy”,
- „Europa z perspektywy polskiego gościa”.

Organizatorzy wystąpili z propozycją, aby uczniowie szkół ponadgimnazjalnych napisali prace na temat „Polska w Europie – wspólne tradycje – różna tożsamość”. Natomiast temat „Polska w Europie – różnić się pięknie we wspólnym domu” zaproponowano uczniom gimnazjów. W kwietniu 2002 r. Wojewódzkie Zespoły Organizacyjne powołane przez Kuratoria Oświaty wyłoniły autorów najlepszych prac. Tym samym 15 kwietnia 2002 r. zgodnie z ordynacją wyborczą nastąpiło przekazanie do Zespołu Organizacyjnego Sejmu Dzieci i Młodzieży list w sumie 460 posłów.

Spotkanie członków komisji problemowych, tj. autorów szczególnie wyróżniających się prac, odbyło się 18 maja w gmachu Sejmu RP. Komisje dokonały wyboru Marszałków Sejmu Dzieci i Młodzieży. Każdej komisji przypadł zaszczyt wyboru jednego marszałka. Zadaniem komisji było również wyselekcjonowanie prac lub ich fragmentów celem zreferowania podczas owocnej debaty sejmowej.

Autorzy szczególnie wyróżniających się prac opracowali w zespołach pytania poselskie oraz projekty dokumentów: „Apel do dorosłych”, „Apel w sprawie zgodnych z aspiracjami Polaków warunków przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej”, „Apel w sprawie europejskiego dialogu międzykulturowego”³⁹. Podczas VIII sesji SDiM przedstawiciel nieformalnego parlamentu zadał pytanie poselskie ówczesnemu premierowi Leszkowi Millerowi: *Czy wstępując do Wspólnoty Państw Europejskich niejako z kredytem zaufania nie doprowadzimy do tego, że nasi następcy przez długie lata będą ten kredyt spłacać z odsetkami? Jakie działania zostały podjęte, aby temu zapobiec?* W 2002 r., podobnie jak cztery lata wcześniej, tematyka poruszona podczas debaty związana była z Unią Europejską, w tym z kwestią zachowania narodowej tożsamości w procesie ścisłej integracji, z potrzebą prowadzenia dialogu międzykulturowego zarówno przez kraje kandydujące, jak i członkowskie Wspólnoty. Podczas debaty pojawił się głos, iż mimo różnicy wieku, życiowych doświadczeń czy poglądów politycznych Polaków powinien łączyć wspólny cel, tj. dobro naszej Ojczyzny. Młodzi parlamentarzyści, mając na uwadze rozpoczętą w Polsce 9 maja rządową kampanię informacyjną o Unii

³⁸ Tematyka VIII sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/viii-sesja/tematyka.html> [dostęp: 04.05.2017 r.].

³⁹ Archiwum SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/viii-sesja/> [dostęp: 05.05.2012 r.].

Europejskiej pod hasłem „Europa bez tajemnic”, zaapelowali do dorosłych, aby 7–8 czerwca 2003 r. skorzystali ze swych praw i jako pełnoprawni obywatele RP wzięli udział w referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

IX sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Sesja IX poświęcona była tematyce pod hasłem: „Moja Ojczyzna – państwem demokratycznym”. Tym razem przedsięwzięcie również było adresowane do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Starający się o mandat posła uczniowie napisali prace pisemną na jeden z następujących tematów⁴⁰:

- „Rzeczpospolita Polska państwem demokratycznym – moje oczekiwania a rzeczywistość”;
- „Uczeń, rodzic i nauczyciel w demokratycznej szkole”;
- „Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym – czy ten konstytucyjny zapis realizowany jest w codziennym życiu?”.

Zgodnie z harmonogramem 17 maja 2003 r., o godz. 11.00 w Gmachu Sejmu RP na ul. Wiejskiej 6/8 odbyły się posiedzenia trzech komisji. Zgodnie z wcześniej ustalonymi kompetencjami zespoły opracowały m.in. projekty dokumentów „Apel do obywateli RP”, „Apel do władz publicznych RP w sprawie realizacji konstytucyjnie zagwarantowanego w RP równego prawa kobiet i mężczyzn w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym”, „Apel «Uczeń, rodzic i nauczyciel w demokratycznej szkole»” oraz dokonały wyboru trzech marszałków prowadzących obrady plenarne w dniu 1 czerwca 2003 r.⁴¹ Zgodnie z tematyką komisji sejmowych obrady były podzielone na trzy części, po czym nastąpiły zapytania poselskie w sprawach bieżących.

Podczas obrad posłowie zabierający głos w dyskusji zachęcali wszystkich Polaków m.in. do czynnego udziału w wyborach powszechnych, jak i referendum: *Uważamy, że demokratyczny system sprawowania władzy najlepiej gwarantuje wolności i prawa obywateli. Mimo naszego młodego wieku jesteśmy świadomymi obywatelami i nie chcemy patrzeć biernie na aktualne, niepokojące nas wydarzenia, godzące w autorytet praworządnego państwa (...) aktywne włączanie się w budowanie silnej Polski jest moralnym obowiązkiem Obywatela*⁴². W sali posiedzeń

⁴⁰ Tematyka IX sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/ix-sesja/tematyka.html> [dostęp: 05.05.2017 r.].

⁴¹ Archiwum SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/> [dostęp: 03.05.2017 r.].

⁴² Dokumentacja SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/ix-sesja/apel-do-obywateli-rp.html> [dostęp: 03.05.2017 r.].

Sejmu doszło również do wymiany poglądów nad tematem trudnym i złożonym, jakim jest dyskryminacja. Młodzi ludzie zrelacjonowali, jakie nierówności dotyczą mężczyzn i kobiety oraz zastanowili się wspólnie, co oznacza dyskryminacja w kontekście rynku pracy. Wzięli pod lupę bariery równości istniejące w Polsce. Uczniowie zasugerowali władzy RP, w jaki sposób ich zdaniem literatura powinna przeciwdziałać dyskryminacji. Posłowie IX sesji SDiM przedstawili również propozycje dobrych praktyk przełamujących stereotypy i segregacje płci.

X sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Dnia 1 czerwca 2004 r. po raz dziesiąty oddano klucze do Sejmu 460 młodym ludziom, autorom najbardziej dojrzałych i oryginalnych prac literackich. X sesja SDiM upłynęła pod hasłem wiodącym: „Dobro Rzeczypospolitej – najwyższym prawem”. Uczniowie pragnący zdobyć mandat poselski zmierzali się z jednym wybranym przez siebie tematem pracy⁴³:

- „Jestem częścią społeczeństwa, więc mam prawo i obowiązek tworzenia właściwego wizerunku Polski”
- „Polacy w Unii Europejskiej. Jakie znaczenie będzie miał patriotyzm po integracji z Unią Europejską?”
- „Co to znaczy być dobrym obywatelem?”

XI sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

W 2005 roku uczestnicy pisali pracę na jeden z trzech tematów⁴⁴:

- „Poszanowanie prawa oraz aktywne uczestnictwo w życiu publicznym (wybory, referenda, konsultacje) podstawowymi obowiązkami obywatela demokratycznego państwa”
- „Tolerancja – gwarantem demokracji”
- „Postawy destrukcyjne: brutalizacja życia, nieuczciwość, terroryzm – zagrożeniem dla demokracji”

Dnia 14 maja 2005 roku 55 uczniów z całego kraju obradowało w trzech komisjach tematycznych⁴⁵.

⁴³ Tematyka X sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/x-sesja/tema-tyka.html> [dostęp: 04.04.2017 r.].

⁴⁴ Tematyka XI sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xi-sesja/temat-y-ka.html> [dostęp: 05.05.2017 r.].

⁴⁵ XI Sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży, http://www.interklasa.pl/portal/index/strony?mainSP=nowosci&mainSRV=transmisje&page=index&action=news&pn_oid=306635&start=650 [dostęp: 14.05.2017 r.].

W maju 2005 r. odbyły się zjazdy organizacyjno-integracyjne młodych parlamentarzystów w całej Polsce. Przykładowo 30 maja w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu 42 laureatów konkursu spotkało się z Wojewodą Wielkopolskim, panem Andrzejem Nowakowskim. Na ręce wielkopolskich parlamentarzystów złożone zostały pamiątkowe nagrody rzeczowe oraz dyplomy. Spotkanie uświetniła ówczesna Minister Edukacji Narodowej i Sportu Krystyna Łybacka. Ponadto uczniowie zostali zapoznani z harmonogramem wyjazdu do Warszawy dnia 1 czerwca 2005 r.⁴⁶

W dniu obrad, tj. 1 czerwca 2005 roku, w godzinach porannych w Sali Kolumnowej Parlamentu RP, znanej większości z obrad komisji śledczych, osobiście świata polityki spotkały się z młodymi parlamentarzystami. Na sali obecni byli m.in. Marszałek Senatu RP Longin Pastusiak, Marszałek Sejmu RP Włodzimierz Cimoszewicz, Przewodniczący SLD Wojciech Olejniczak. Młodzież wraz ze swoimi opiekunami mogła swobodnie robić sobie pamiątkowe fotografie ze znanymi przedstawicielami życia politycznego. Dorośli parlamentarzyści chętnie rozdawali autografy oraz zachęcali posłów SDiM do zapoznania się z programami poszczególnych partii politycznych. Każdy z uczestników spotkania otrzymał poczęstunek oraz różnego rodzaju gadżety, w tym materiały informacyjne w postaci ulotek i folderów promujące parlamentaryzm RP. Dodatkową atrakcją stanowił również konkurs wiedzy o parlamentaryzmie. O godz. 11.00 Włodzimierz Cimoszewicz, najwyższy przedstawiciel izby niższej polskiego parlamentu, otworzył obrady XI sesji SDiM słowami: (...) *Pamiętać musimy, że w systemie demokratycznym bezwzględnie powinny być przestrzegane elementarne prawa człowieka (...) prawo wolności głoszenia swoich poglądów i wolności zrzeszania się, a także prawa dziecka, w tym do opieki, ochrony przed zaniechaniem i nauki. W demokracji regułą jest, że władzę sprawuje większość, ale to nie oznacza, że ma ona prawo do tłamszenia mniejszości. (...) Zwracajmy też uwagę na zagrożenia demokracji, które są związane z postawami destrukcyjnymi, brutalizacją życia i terroryzmem. Jestem przekonany, że tegoroczna Sesja przybliży Wam te problemy, będzie ciekawa i owocna (...)*⁴⁷. Podczas sesji o głos w sprawie warunków umacniania demokracji poproszono również m.in. premiera Marka Belkę oraz rzecznika praw dziecka Pawła Jarosa.

Apelle i uchwały przyjęte przez XI sesję Sejmu Dzieci i Młodzieży⁴⁸:

- „Apel tolerancja gwarantem demokracji”

⁴⁶ M. Kuźlan, *Sprawozdanie ze spotkań młodych parlamentarzystów XI Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży*, http://www.gloszp.pl/archiwum_kronika.html#Sprawozdanie [dostęp: 14.05.2017 r.].

⁴⁷ Sprawozdanie Stenograficzne z XI sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2005 r., Warszawa 2005, s. 3, <http://libr.sejm.gov.pl/bibl/> [dostęp: 04.05.2017 r.].

⁴⁸ Dokumentacja XI sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xi-sesja/> [dostęp: 04.05.2017 r.].

- „Apel w sprawie brutalizacji życia, nieuczciwości i terroryzmu jako zagrożenia dla demokracji”
- „Uchwała dla uczczenia pamięci Ojca Świętego Jana Pawła II”
- „Uchwała w 60. rocznicę zakończenia II Wojny Światowej”

Obrady młodych parlamentarzystów w gmachu sejmu okazały się równie emocjonujące jak debata dorosłego Sejmu. Podczas obrad młodzieżowy parlament postulował, aby jego głos wyrażany w Międzynarodowym Dniu Dziecka nie był głosem, który rozbrzmiewa tylko jeden dzień. Z racji tego zaproponowano powołanie Stałej Rady Młodzieży przy Ministrze Edukacji Narodowej i Sportu. W Sejmie rozgorzała wielka dyskusja nad projektami apeli wypracowanych przez komisje tematyczne. Oczywiście zgodnie z regulaminem po każdej dyskusji dziecięcy parlament głosował nad całością projektu. Dwie uchwały SDiM przyjął przez aklamację. Ponadto w sali plenarnej pojawiły się również głosy, iż podniesienie poziomu debaty publicznej, w tym kultury wypowiedzi na sali sejmowej powinno leżeć w interesie wszystkich przedstawicieli świata polityki. Przedstawiciele woj. kujawsko-pomorskiego aktywnie uczestniczyli w debacie, a ich praca miała znaczący wpływ na ostateczny kształt dokumentów.

XII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Hasło wiodące XII sesji SDiM brzmiało: „Ekologia – wybór przyszłości”. Lista zatwierdzonych tematów prac obejmowała następujące:

- „Ekologia w polityce i gospodarce”
- „Człowiek w zgodzie z naturą”
- „Moje działania na rzecz ochrony przyrody i środowiska”

Dnia 1 czerwca 2006 r. rozpoczęły się obrady XII sesji SDiM. Marszałek SDiM odczytał list Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego skierowany do młodych parlamentarzystów. Na sali plenarnej pojawili się i zabrali głos przedstawiciele świata polityki, m.in. Wicemarszałek Sejmu Bronisław Komorowski, Prezes Rady Ministrów Kazimierz Marcinkiewicz, Rzecznik Praw Dziecka Ewa Sowińska, Minister Edukacji Narodowej Roman Giertych, Dyrektor Departamentu Energetyki w Ministerstwie Gospodarki Andrzej Kania⁴⁹. Zgodnie z procedurami posiedzenie Sejmu podzielono na pięć części: trzy dotyczyły tematyki komisji sejmowych, czwarta polegała na rozpatrzeniu przedstawionego przez marszałków Sejmu projektu uchwały w sprawie powołania Stałej Rady Dzieci i Młodzieży przy MEN, z kolei piąty punkt dotyczył rozpatrzenia pytań poselskich.

Młodzi obywatele chętnie zabierali głos oraz prezentowali swoje stanowiska na temat jakości ochrony środowiska w Polsce. Tym samym znany slogan „Dzieci

⁴⁹ Sprawozdanie Stenograficzne z XII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2006 r., Warszawa 2006, s. 3–30.

i ryby głosu nie mają” przeistoczył się w puste słowa niemające żadnego odzwierciedlenia w rzeczywistości. Debata nad projektami dokumentów przygotowanych przez komisje tematyczne była niezwykle emocjonująca, momentami burzliwa, niemniej niepozbawiona lapidarności oraz bogactwa merytorycznego. Udział w niecodziennej debacie sejmowej, tym razem poświęconej ekologii, stanowił kolejną ważną lekcję słuchania, mówienia, wyciągania wniosków, a także poszukiwania mądrych kompromisów⁵⁰.

XIII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Myśl przewodnia wraz z tematami XIII sesji SDiM kształtowała się następująco:

- „Moja ojczyzna wobec procesów globalizacyjnych”,
- „Pozytywne i negatywne skutki globalizacji we współczesnym świecie”,
- „Ja wobec procesów globalizacji”,
- „Ochrona wartości narodowych i kulturowych w dobie globalizacji”,
- „Rola edukacji w globalizującym się świecie”.

Dnia 1 czerwca 2007 r. po raz XIII praca, umiejętności oraz godna podziwu aktywność społeczna przywiodła młodych ludzi do parlamentu, tj. serca polskiej demokracji. O godz. 10.10 sesję uroczystie otworzył okolicznościowym przemówieniem Marszałek Sejmu Ludwik Dorn. Następnie przedstawił Wysokiej Izbie młodych marszałków.

Porządek dzienny XIII sesji SDiM obejmował kolejno⁵¹:

- Uchwała SDiM „w sprawie pozytywnych i negatywnych skutków globalizacji”,
- Apel SDiM „w sprawie ochrony wartości narodowych i kulturalnych w dobie globalizacji”,
- Uchwała SDiM „w sprawie roli edukacji w globalizującym się świecie”,
- Uchwała SDiM „w sprawie Wiślanej Trasy Rowerowej”.

Obrady zjazdu uświetnili swoją obecnością dostojni goście m.in.: wiceprezes Rady Ministrów – Minister Edukacji Narodowej Roman Giertych, Rzecznik Praw Obywatelskich Janusz Kochanowski, Minister Pracy i Polityki Społecznej Anna Kalata, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego pan Tomasz Metra, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sportu Arnold Masin.

⁵⁰ Sprawozdanie Stenograficzne z XII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2006 r., Warszawa 2006, s. 13–19, 27.

⁵¹ Ibidem, s. 15–34.

XIV sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Zdecydowano, iż hasłem do refleksji w 2008 r. będzie: „Poseł naszych marzeń – szkic do portretu”⁵². Tematy prac pisemnych, na podstawie których miało nastąpić wyłonienie 460 posłów SDiM, prezentowały się następująco:

- „Poseł w wybranym okresie historycznym i współcześnie”,
- „Kryteria, które powinien spełniać kandydat na posła”,
- „Twoje wystąpienie poselskie w sprawie dla Ciebie najważniejszej”.

17 maja 2008 r., w godz. od 9.30 do 17.00 w gmachu sejmu 60 uczniów, autorów najlepszych prac z całego kraju obradowało w trzech komisjach tematycznych. Sesja była poprzedzona krótkim spotkaniem z organizatorami oraz przedstawicielami Ministerstwa Edukacji Narodowej⁵³.

Dnia 1 czerwca 2008 roku zgodnie z formułą lat ubiegłych obrady uroczyste otworzył Marszałek Sejmu Bronisław Komorowski. Młodzi marszałkowie prowadzili pięciogodzinna sesję przy współudziale członków Prezydium Sejmu. XIV sesję Sejmu Dzieci i Młodzieży poprowadził m.in. licealista pochodzący z województwa kujawsko-pomorskiego. Niezmiernie ważnym akcentem tej sesji SDiM było powołanie Zespołu Legislacyjnego SDiM. Młodzież zgłosiła chęć przygotowania nowych reform dotyczących formuły organizacyjnej, w tym struktury SDiM. Na sali plenarnej uzgodniono, iż należy opracować projekty m.in. nowej ordynacji wyborczej, a także regulaminu młodzieżowego.

Apela i uchwały przyjęte przez XIV sesję Sejmu Dzieci i Młodzieży⁵⁴:

- „Uchwała Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2008 r. w sprawie wpływu Sejmu I Rzeczypospolitej na aktualny kształt polskiego parlamentaryzmu”,
- „Apel Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2008 r. w sprawie kryteriów, jakie powinien spełniać kandydat na posła”,
- „Apel Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2008 r. w sprawie obecnej sytuacji polskiej oświaty”.

⁵² Tematyka XIV sesji SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xiv-sesja/tematyka.html> [dostęp: 03.04.2017 r.].

⁵³ Posiedzenia Komisji Sejmowych, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xiv-sesja/posiedzenia-komisji-problemowych-xiv-sesji-sdim-17-maja-2008-r.html> [dostęp: 03.04.2017 r.].

⁵⁴ Zob. szerzej: Dokumentacja SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xiv-sesja/apela-i-uchwaly-przyjete-przez-xiv-sesje-sejmu-dzieci-i-mlodziezy.html> [dostęp: 03.04.2017 r.].

Uchwały przyjęte przez XIV sesję SDiM w trybie art. 5 ust. 2 pkt. 3 i art. 3 Regulaminu Sejmu Dzieci i Młodzieży:

- „Uchwała Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2008 r. w sprawie powołania Zespołu Legislacyjnego Sejmu Dzieci i Młodzieży”,
- „Uchwała Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2008 r. w sprawie uhonorowania działalności Ireny Sendlerowej i Referatu Dziecięcego podziemnej Rady Pomocy Żydom Żegota w czasie II wojny światowej”.

XV sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Temat wiodący XV sesji SDiM brzmiał: „Młodzi wobec wydarzeń 1989”.

Dnia 1 czerwca 2009 roku młodych parlamentarzystów do ław poselskich po raz kolejny przywiodło pragnienie bycia aktywnym obywatelem, angażowania się w życie publiczne oraz chęć zaprezentowania swojej wiedzy na temat historii narodu polskiego. Obrady prowadzone były przez trzech marszałków SDiM przy współudziale członków Prezydium Sejmu, w tym Jarosława Kalinowskiego oraz Jerzego Szmajdzińskiego – Wicemarszałków Sejmu III RP. Z młodymi parlamentarzystami podczas obrad spotkali się przedstawiciele władz m.in. Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Ewa Junczyk-Ziomecka, Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Elżbieta Radziszewska, Minister Edukacji Narodowej Katarzyna Hall, Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki Marcin Korolec, Minister Pracy i Polityki Społecznej Jolanta Fedak⁵⁵. Hasło przewodnie XV sesji SDiM stało się podstawą do dyskusji oraz podejmowania uchwał, które w założeniu organizatorów miały podsumować wpływ wydarzeń 1989 r. na jakość życia młodego pokolenia Polaków w wolnym kraju. Podczas obrad Marszałek Sejmu RP powiedział: *Jestem głęboko przekonany, że także wasze pokolenie ma przed sobą wielkie wyzwanie polegające na tym, by umocnić odzyskaną niepodległość, zagwarantować rozwój polskiej kultury, krzewić wiedzę o polskiej historii, realizować polskie ambicje w integrującym się świecie zachodnim. Czeka was także wielkie zadanie – dogonić ten świat, który przez kilkadziesiąt lat rozwijał się szybciej niż Polska (...).*

W Międzynarodowym Dniu Dziecka drogą głosowania SDiM przyjął następujące dokumenty:

- „Uchwała Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2009 r. w sprawie upamiętnienia wydarzeń 1989 r.”,
- „Apel Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2009 r. w sprawie zbliżających się wyborów do Parlamentu Europejskiego”.

⁵⁵ Sprawozdanie Stenograficzne z XV sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2009 r., Warszawa 2009, s. 3–4, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xv-sesja-sejmu-dzieci-i-mlodziezy-2009-r/sprawozdanie-stenograficzne-z-xv-sesji-sejmu-dzieci-i-mlodziezy.html> [dostęp: 03.04.2017 r.].

- „Apel Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2009 r. w sprawie umacniania demokracji poprzez kształtowanie postaw obywatelskich”,
- „Uchwała Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2009 r. z okazji Roku Solidarności”.

XVI sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

„Nasz samorząd uczniowski” – to główne zagadnienie XVI sesji młodzieżowego parlamentu, który po raz kolejny zebrał się przy ul. Wiejskiej w Międzynarodowym Dniu Dziecka. W 2010 r. zmieniono formułę rekrutacji do SDiM. O tego czasu młodzieżowy parlament stał się jedną z najważniejszych akcji edukacyjnych podsumowujących działania projektowe. Aby otrzymać mandaty poselskie dwu- i trzyosobowe zespoły szkolne zobowiązały się do zorganizowania szkolnej dyskusji dotyczącej samorządności uczniowskiej i nadesłania relacji z niej do organizatorów projektu „Nasz samorząd uczniowski”. Projekt trwał od 10 marca do 1 czerwca 2010 r.⁵⁶ Owoce nadesłanych prac konkursowych stały się podstawą do wyłonienia 460 delegatów na kolejną sesję SDiM uczniów szkół średnich oraz gimnazjów. 14 maja 2010 r. komisja konkursowa ogłosiła wyniki rekrutacji.

Do prac jednej komisji problemowej zaproszono wówczas 80 autorów najlepszych prac konkursowych. Jej posiedzenie odbyło się w gmachu sejmu 31 maja, czyli na dzień przed obradami plenarnymi XVI sesji SDiM. Zespół przygotował wówczas obrady pod kątem uczczenia w swoisty sposób 20. rocznicy wielkiej reformy samorządowej, sprecyzował w projekcie uchwały zalecenia dotyczące rozwoju i umocnienia samorządności uczniowskiej oraz opracował wnioski o przedstawienie informacji bieżącej przez ministra edukacji narodowej⁵⁷. Tym razem członkowie Komisji wybrali spośród siebie tylko dwóch, a nie jak w latach poprzednich trzech marszałków.

Debata XVI sesji SDiM okazała się równie emocjonująca jak posiedzenia „prawdziwego, dorosłego” Sejmu. „Uchwałę w sprawie uczczenia dwudziestolecia samorządności w Polsce” młodzieżowy parlament przyjął poprzez aklamację. Z kolei w dyskusji nad projektem „Uchwały w sprawie zaleceń dotyczących rozwoju i umacniania samorządności uczniowskiej” zgłoszono szesnaście poprawek⁵⁸.

⁵⁶ Art. 3 ust. 3 Regulaminu wyłaniania uczestników XVI sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży w 2010 r., http://www.ko-gorzow.edu.pl/images/stories/dokumenty/rodzice_i_uczniowie/20100312/Regulamin_XVI_Sesja_SDIM.pdf [dostęp: 06.03.2017 r.].

⁵⁷ Zob. szerzej: Dokumentacje SDiM, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/archiwum/xvi-sesja-sejmu-dzieci-i-mlodziez-2010-r/uchwala-w-sprawie-zalecen-dotyczacych-rozwoju-i-umocnienia-samorzadnosci-uczniowskiej.html> [dostęp: 06.03.2017 r.].

⁵⁸ Ibidem, s. 26.

W dniach 31.05–01.06.2010 r. młodzi liderzy z całego kraju zostali również przeszkoleni medialnie przez Fundację Nowe Media. Tematyka sesji warsztatowych przeprowadzonych w XXXIV LO im. Cervantesa w Warszawie obejmowała następujące panele dyskusyjne⁵⁹:

- „Aktywne media w szkole”,
- „Lider samorządu uczniowskiego”,
- „Czy samorząd uczniowski może chronić prawa ucznia? O naszych prawach w szkole”,
- „Prawa ucznia, czyli o realizacji Konwencji o Prawach Dziecka w szkole”.

XVII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

„Wolontariat na rzecz aktywności obywatelskiej” to temat przewodni XVII posiedzenia młodzieżowego parlamentu. Udział w projekcie edukacyjnym realizowanym od 7 lutego do 1 czerwca 2011 r. był dobrowolny. Organizatorzy przedsięwzięcia, tj. Kancelaria Sejmu w porozumieniu z Ministerstwem Edukacji, Fundacją CED, Fundacją Projekt: Polska, potwierdzili, iż do konkursu zgłosiło się 1000 dwuosobowych zespołów z całej Polski⁶⁰. Uczniowie w tym czasie przygotowali i przeprowadzili liczne działania społeczne propagujące wolontariat na poziomie lokalnym.

Sprawozdania z wykonanego zadania młodzież zamieszczała na portalu edu.tuba.pl do 4 kwietnia 2011 r.⁶¹ Komisja konkursowa zaprosiła do wzięcia udziału w obradach Sejmu Dzieci i Młodzieży zespoły, które przeprowadziły najciekawsze dyskusje. Po raz pierwszy w historii SDiM nastąpiła radykalna zmiana, mianowicie o mandat posła nie mogli się starać uczniowie, którzy wcześniej zasiadali w młodzieżowym parlamencie. 64 nowo wybranych posłów, z każdego województwa po czterech z najwyższymi wynikami zakwalifikowało się do prac komisji problemowej.

W dniach 7–8 maja 2011 r. członkowie sejmowej komisji przy pomocy sejmowych legislatorów opracowali „Projekt uchwały SDiM w sprawie zaleceń dotyczących rozwoju wolontariatu i aktywności społecznej wśród młodzieży”, dokonali wyboru 3 członków Prezydium oraz przygotowali pytania do Minister Edukacji

⁵⁹ Program obrad XVI sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży, <http://edu.info.pl/102619> [dostęp: 06.03.2017 r.].

⁶⁰ XVII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży, <http://czasdzieci.pl/warszawa/wydarzenia/id,2604386.html> [dostęp: 03.04.2017 r.].

⁶¹ Zwiększmy zaangażowanie społeczne młodych ludzi, http://www.interklasa.pl/portal/index/strony?mainSP=nowosci&mainSRV=nowosci&page=index&action=news&pn_oid=343343&start=0 [dostęp: 04.04.2017 r.].

Narodowej⁶². Co ciekawe projekt dokumentu był konsultowany z pozostałymi posłami młodzieżowego parlamentu za pomocą Internetu. Owoce prac komisji problemowej stały się punktem wyjścia do debaty podczas czerwcowych obrad plenarnych.

Dnia 31 maja 2011 r. w celu poprawy jakości szkolnej debaty Fundacja CEO w porozumieniu z Fundacją Projekt: Polska oraz Fundacją Nowe Media zorganizowała w kilku miastach dla posłów i posłanek XVII sesji SDiM warsztaty tematyczne⁶³. Oto lista warsztatów przeprowadzonych w tym dniu:

- „Formy i metody działania obywatelskiego”,
- „Media, czyli młodzieżowy wolontariat”,
- „Info-aktywizm”,
- „Niech o nas napiszą”,
- „Rynek wewnętrzny UE”,
- „Jak skutecznie działać – dobre praktyki wolontariatu”,
- „Autorytet i odwaga samodzielnego myślenia”.

Posiedzenie SDiM poprzedzało jak co roku spotkanie młodzieży z osobistościami życia politycznego, z klubami i kołami poselskimi. Wśród dziennikarzy po raz kolejny pojawiła się refleksja, iż przyjazd 460 młodych liderów do Warszawy był pokusą, okazją do przeprowadzania ostrej partyjnej agitacji ze strony klubów poselskich. Rozpoczęte o godz. 10.03 przy ul. Wiejskiej posiedzenie XVII sesji SDiM było zasadniczo podobne do tych z lat ubiegłych. Niemniej obserwatorów tego ważnego wydarzenia - członków sejmowej podkomisji ds. młodzieży zaniepokoiła zmiana w regulaminie, na mocy której nie zainicjowano dyskusji nad informacją bieżącą, udzielaną przez Ministra Edukacji Narodowej⁶⁴. Pomimo rzeczywistego spłylenia formuły oraz okrojenia czasu trwania sesji do 2 godz. 41 minut na sali plenarnej unosił się duch posiedzenia „dorosłego Sejmu”. Młodzi parlamentarzyści czuli, że toczą pracę nad ważnym dokumentem. Tym samym zgłosili 18 poprawek do procedowanego projektu uchwały. Podczas debaty sejmowej uczniowie podkreślili, iż: *aktywność społeczna i wolontariacka podejmowana przez młodych ludzi jest jednym z kluczowych elementów ich rozwoju obywatelskiego. Tego typu działania nie tylko wprowadzają pozytywne zmiany w najbliższym otoczeniu wolontariuszy,*

⁶² Sprawozdanie Stenograficzne z XVII sesji SDiM z dnia 1 czerwca 2011 r., Warszawa 2011, s. 18–20, <http://edukacja.sejm.gov.pl/sejm-dzieci-i-mlodziezy/biezaca-sesja/xvii-sesja-sejmu-dzieci-i-mlodziez-2011-r/sprawozdanie-stenograficzne-z-xvii-sesji-sejmu-dzieci-i-mlodziezy-z-1-czerwca-2011-roku.html> [dostęp: 04.04.2017 r.].

⁶³ *Wybierz sobie warsztat!*, <https://www.ceo.org.pl/pl/sejmmłodziezy/news/wybierz-sobie-warsztat> [dostęp: 04.04.2012 r.].

⁶⁴ Kwk, *XVII Sesja SDiM*, <http://poslowie.blog.pl/> [dostęp: 04.04.2017 r.].

ale wpływają również na ich osobisty rozwój, zdobywanie nowych umiejętności i kształtowanie aktywnej postawy obywatelskiej. Wolontariat jest dobrowolny i apolityczny. Wolontariusze nie prowadzą akcji agitacyjnych⁶⁵. Młodzi parlamentarzyści zadali również pytania pani Katarzynie Hall – Ministrowi Edukacji Narodowej. Pytania przygotowane przez komisję problemową XVII sesji SDiM dotyczyły m.in. możliwości indywidualnego rozwoju ucznia zdolnego oraz przyszłości wolontariatu.

Warto wspomnieć, iż organizatorzy pokusili się o kontynuację projektu wolontariat młodych w ramach Europejskiego Roku Wolontariatu 2011. Młodzi posłowie i posłanki XVII sesji SDiM uczestniczący w dalszej części projektu w terminie od 1 września do 18 listopada 2011 r. wykonali jedno z wybranych działań: stosowali w praktyce zapisy uchwały i promowali jej treści lub organizowali Lokalne Forum Wolontariatu, tj. debaty z przedstawicielami władz samorządu terytorialnego. Podsumowanie pracy w projekcie stanowiła przeprowadzona 19–20 listopada 2011 r. w Warszawie Ogólnopolska Konferencja „Wolontariat młodych”⁶⁶. Możliwość uczestnictwa w ogólnopolskim przedsięwzięciu edukacyjnym, jakim jest SDiM, z pewnością była dla młodych liderów niesamowitym przeżyciem. Nie ulega również wątpliwości, że kontynuacja projektu była dla jej uczestników niezapomnianym wydarzeniem – lekcją demokratycznych wyborów i otwartej owocnej dyskusji.

XVIII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

W 2012 roku po raz trzeci uczestnicy SDiM zostali wyłonieni w drodze konkursu, do którego zgłosiło się w sumie 1600 kandydatów. Laureaci ogólnopolskiej akcji edukacyjno-obywatelskiej przeprowadzili w swych miejscowościach liczne debaty na temat demokracji i samorządności w lokalnych szkołach. Uczestnikami owocnych dyskusji byli często nauczyciele, dyrekcje szkół, przedstawiciele samorządowców i członkowie organizacji pozarządowych.

W 2012 roku prace komisji problemowej trwały dwa dni. 12 maja uczniowie wzięli udział w warsztatach przygotowanych przez Centrum Szkoleniowego Ośrodka Rozwoju Edukacji w Sulejówku. W sobotę młodzież przymierzyła się do stworzenia projektu uchwały. Pracowała w trzech grupach, każda z nich zajmowała się innym zagadnieniem związanym z demokracją w szkole. 13 maja uczniowie

⁶⁵ Uchwała XVII sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży z dnia 1 czerwca 2011 r. w sprawie zaleceń dotyczących rozwoju wolontariatu i aktywności społecznej wśród młodzieży http://zsr_nysa.wodip.opole.pl/prawo/uchwala_SDiM.pdf [dostęp: 04.04.2017 r.].

⁶⁶ Zob. szerzej: M. Tragarz, *Wolontariat młodych – XVII sesja SDiM – kontynuacja*, <https://www.ceo.org.pl/pl/sejmmłodziezy/news/wolontariat-mlodych-xvii-sesja-sdim-kontynuacja> [dostęp: 04.04.2017 r.].

zebrali się w gmachu Sejmu RP, by tam dokończyć dyskusję nad projektem dokumentu oraz wybrać swych reprezentantów⁶⁷.

Dnia 1 czerwca 2012 r. 460 wybrańców zasiadło w poselskich ławach, by podczas obrad XVIII sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży dyskutować o sprawach dla nich ważnych.

W 2012 roku przypadły dwie rocznice związane z postacią świątłego pedagoga Janusza Korczaka, tj. 100. rocznica założenia przez niego Domu Sierot oraz 70. rocznica śmierci w obozie zagłady w Treblince. W związku z tym, iż rok ten ogłoszony został przez Sejm RP rokiem Janusza Korczaka, obrady młodzieżowego sejmiku poprzedziło otwarcie wystawy „Nie ma dzieci – są ludzie. Prawa człowieka zaczynają się od praw dziecka” poświęconej twórczości i życiu działacza społecznego⁶⁸. Obrady na sali plenarnej uświetnili znani politycy, m.in.: Minister Pracy i Polityki Społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz, Minister Edukacji Narodowej Krystyna Szumilas, Wicemarszałek Senatu RP Stanisław Karczewski, Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak. Młodzi posłowie do procedowanego projektu uchwały zgłosili 30 poprawek. Emocjonujące okazało się również samo głosowanie nad ostatecznym kształtem dokumentu⁶⁹. Podczas rozmów na facebooku posłowie SDiM z całej Polski postanowili, że wykonają w Sejmie w geście solidarności meksykańską falę. Zgodnie z planem po zakończeniu obrad, na sali sejmowej jak jeden mąż zagrzmiało hasło „fala, fala!” i młodzi parlamentarzyści falę tę wykonali wyśmienicie. Tym samym po raz kolejny pokazano politykom, że debatę można prowadzić w atmosferze wzajemnego zrozumienia i szacunku.

Projekt pod hasłem „Szkoła demokracji” mający charakter akcji edukacyjno-obywatelskiej przybliżył w tym roku młodzieży zasady funkcjonowania Sejmu RP, pomógł w zidentyfikowaniu szkolnych liderów, zwiększył wiedzę uczniów o szkolnych instytucjach demokratycznych, a także zmotywował dzieci i młodzież do udziału w życiu szkoły. XVIII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży została zainicjowana i zorganizowana przez Kancelarię Sejmu w porozumieniu z Centrum Edukacji Obywatelskiej, Ośrodkiem Rozwoju Edukacji oraz Ministerstwem Edukacji Narodowej⁷⁰.

⁶⁷ P. Langnerowicz, *Projekt uchwały SDiM już gotowy!*, <http://www.ceo.org.pl/pl/sejmmlo/dziezy/news/projekt-uchwaly-sdim-juz-gotowy> [dostęp: 16.05.2017 r.].

⁶⁸ *XVIII Sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży o samorządności i demokracji w szkole*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1329,title,XVIII-Sesja-Sejmu-Dzieci-i-Mlodziezy-o-samorzadnosci-i-demokracji-w-szkole,wid,14536963,wiadomosc.html> [dostęp: 01.06.2017 r.].

⁶⁹ *Zakończyła się XVIII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży*, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/komunikat.xsp?documentId=420CB20F653A0A7EC1257A1000445B77> [dostęp: 02.06.2017 r.].

⁷⁰ P. Maksym, *Młodzież zastąpiła posłów. Jak w Sejmie poradzili sobie uczniowie?*, http://www.wiadomosci24.pl/artykul/mlodziez_zastapila_poslow_jak_w_sejmie_poradzili_sobie_234107.html [dostęp: 01.06.2017 r.].

XIX sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

XIX sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży odbyła się 1 czerwca 2013 roku. Wiodącym tematem obrad był „Lokalny ekorozwój”. Młodzi połowie debatowali nad zagadnieniami: „Jak było do tej pory? – ocena działań”, „Transport – jak się poruszasz?”, „Przestrzeń wokół nas”, „Zakupy”.

XX sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Rok później, 1 czerwca 2014 roku, obył się XX, jubileuszowa sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży, poświęcona wyborom parlamentarnym. Zagadnieniami, którymi posłowie zajęli się w komisjach problemowych, były: „Młodzi aktywni? Co zrobić, żeby młodzież brała udział w wyborach i życiu społecznym?”, „Jak wykorzystywać możliwości, które daje nam członkostwo w Unii Europejskiej?”, „Nie tylko wybory – jak młodzi mogą wpływać na rzeczywistość i aktywnie uczestniczyć w demokracji?”.

XXI sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Kolejna, XXI sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży zorganizowana 1 czerwca 2015 roku upłynęła pod hasłem: „Miejsca młodych – Jakiej przestrzeni publicznej potrzebuje młodzież”. Niestety z przykrością należy odnotować fakt, iż od tego momentu zaobserwować można znaczne upolitycznienie Sejmu Dzieci i Młodzieży. Nigdy wcześniej bowiem wypowiedzi młodych posłów nie były tak skrajne i tak jednoznaczne politycznie i niestety ta tendencja utrzymuje, a wręcz nasila się w kolejnych latach, stając się powoli wypaczeniem idei Sejmu Dzieci i Młodzieży.

XXII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Dnia 1 czerwca 2016 roku odbyła się kolejna, XXII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży, której temat wiodący brzmiał: „Miejsca pamięci – materialne świadectwo wydarzeń szczególnych dla lokalnej i narodowej społeczności”. Młodzi posłowie debatowali na następujące zagadnienia: „jak dbać o miejsca pamięci”, „jak je oznaczać” i „jak zachęcać do poznawania historii lokalnej i tworzenia nowych miejsc pamięci” oraz „jak upowszechniać wiedzę o miejscach pamięci”?

XXIII sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży

Ostatnia sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży, zorganizowana rok temu, czyli 1 czerwca 2017 roku, poświęcona była zagadnieniu „Przestrzeń publiczna jako miejsce wolne od symboli propagujących systemy totalitarne” oraz „Lokalni bohaterowie w przestrzeni publicznej”. W tym miejscu odnotować należy fakt, że obrady Sejmu Dzieci i Młodzieży zostały zdominowane przez młodych ludzi, którzy

postanowili wykorzystać „swoje pięć minut” i za wszelką cenę zwrócić na siebie uwagę antysemitkami wypowiedziami, darcie flagi Unii Europejskiej czy odnoszeniem się do bieżącej polityki. Można podejrzewać, że bieżąca polityka i jej nastroje od tego momentu już na stałe towarzyszyć będą obradom Sejmu Dzieci i Młodzieży, a przecież nie o to chodziło pomysłodawcom tej inicjatywy. Jednak kiedy to było...

Zakończenie

Idea Sejmu Dzieci i Młodzieży rozwinęła się w Polsce stosunkowo niedawno. Na przestrzeni kilkunastu lat „rozpostarła skrzydła”, zmieniła nieco formułę, tym samym stała się prawdziwą edukacyjną perłą.

Dziś laboratorium demokracji, wspierane m.in. przez Kancelarię Sejmu, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Fundację CEO, Radę Dzieci i Młodzieży przy MEN, kuratoria oświaty oraz placówki oświatowe z całej Polski, jest w rzeczy samej tym, czym oliwa dla palącego się ognia. Po pierwsze Sejm Dzieci i Młodzieży wpływa pozytywnie na rozwój demokratycznej kultury politycznej *wśród młodych ludzi. Trudno nie zgodzić się ze słowami Mariusza Menza, który powiedział, iż inicjatywy takie jak SDiM są szansą na złagodzenie atrofii współczesnego systemu politycznego*⁷¹. W prezentowanej pracy dowiodłem, że efektem takich akcji edukacyjnych jak SDiM jest rozwój autentycznego społeczeństwa obywatelskiego, tj. zbiorowiska ludzi aktywnych i pozytywnie nastawionych do świata. Po drugie metoda poznawcza jest najlepszym sposobem na zwalczanie stereotypów na temat polskiego parlamentaryzmu. Sprzyja wymianie informacji i doświadczeń między uczniami-liderami pochodzącymi z lokalnych środowisk. Niewątpliwie małe zmiany w środowisku lokalnym są istotne dla tego co globalne. Po trzecie SDiM sprzyja integracji i nawiązywaniu przyjaźni między młodzieżą oraz opiekunami z całej Polski. Po czwarte inicjatywa SDiM sprzyja promocji województw na forum ogólnokrajowym.

BIBLIOGRAFIA

Dokumenty

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2011 r. Nr 168, poz. 1004).

⁷¹ M. Menz, *Czy polskiej szkole potrzebna jest edukacja obywatelska? O potrzebie zachowania wiedzy o społeczeństwie słów kilka*, http://www.eduskrypt.pl/ebookczy_polskiej_szkole_potrzebna_jest_edukacja_obywatelska_o_potrzebie_zachowania_wiedzy_o_spoleczenstwie_slow_kilka-1112.html [dostęp: 30.05.2017 r.].

Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526).

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 1991 Nr 95, poz. 425 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. 2002 r. Nr 13, poz. 125).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. 2009 r. Nr 126, poz. 1041).

Oświadczenie Rządowe z dnia 30 września 1991 r. w sprawie ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. 1991 Nr 120 poz. 526).

Literatura

Bankowicz M., *Demokracja. Zasady, procedury, instytucje*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2006.

Biernata T., Siwik A. (red.), *Demokracja. Teoria. Idee. Instytucje*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.

Łobocki M., *W trosce o wychowanie w szkole*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2007.

Modrzewski J., *Socjalizacja i uczestnictwo społeczne, studium socjopedagogiczne*, UAM, Poznań 2004.

Pietraś M. (red.), *Międzynarodowe stosunki polityczne*, wyd. UMCS, Lublin 2007.

Smutek Z., Maleski J., Surmacz B., *Wiedza o społeczeństwie*, Operon, Gdynia 2004.

Sroka J., *Dialog społeczny na poziomie regionalnym. Raport z badań*, Instytut spraw Publicznych, Warszawa 2004.

Szczupaczyński J. (wybór i oprac.), *Władza i społeczeństwo. Antologia tekstów z zakresu socjologii polityki*, t 1, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 1995.

NETOGRAFIA

<http://www.ceo.org.pl>

<http://czasdzieci.pl/warszawa/wydarzenia>

<http://www.cytaty24.eu>

<http://dziennikustaw.gov.pl>

<http://edukacja.sejm.gov.pl>

<http://www.edunews.pl>

<http://encyklopedia.pwn>

<http://isap.sejm.gov.pl>

<http://www.interklasa.pl>

<http://www.jaslonet.pl>

<http://www.kuratorium.bydgoszcz.uw.gov.pl>

<http://www.men.gov.pl>

<http://sdim.ceo.nq.pl>

<http://www.pardon.pl>

<http://pionki24.pl>

<http://poslowie.blog.pl>

<http://www.poslowie.republika.pl>

<http://www.wiadomosci24.pl>

<http://wiadomosci.wp.pl/>

www.ko-gorzow.edu.pl